

Arvo Pärt pochází ze starobylého města Paide v centrálním Estonsku, vystudoval konzervatoř v Talinnu. V raném období komponoval pod vlivem dodekafonie, serialismu, techniky koláže a dalších moderních trendů. V polovině 70. let po velké tvůrčí krizi a období, kdy o uvádění své hudby musel bojovat s režimem, vyvinul Pärt vlastní originální jazyk, který pojmenoval tintinnabuli (z latinského slova pro zvonky). Jde o techniku, v níž se odráží důkladné studium hudby starších epoch a touha po vnitřní harmonii založené na křesťanských hodnotách.

První verzi **Fratres** (Bratři) napsal Pärt v roce 1977 a posléze vytvořil několik verzí v různém obsazení. Charakteristické pro skladbu je současné zaznívání dvou tonalit: organový bod ve formě kvinty a-e spolu s tintinnabuli hlasem opisujícím kvintakord a-moll reprezentují jeden pól, melodický hlas, pohybující se v harmonické d-moll, tvoří pól druhý; přičemž melodická křivka gravituje okolo centrálního tónu, a při každém novém opakování modelu se tento tón posouvá o tercii níže.

Valentin Silvestrov, ukrajinský skladatel, prošel také více tvůrčími obdobími. Po poměrně konstruktivisticky pojatých dílech raného období je pro něho od 70. let typická polystylovost a s ní i citlivé užívání post-romantických idiomů. Romanticky znějící prvky ale nejsou rozvíjeny klasickým způsobem, hudba Silvestrova není evoluční. Charakter vyznění jeho skladeb bývá označován jako kódový – energie melodických tvarů, tonalit, rytmu atd. se postupně ztrácí. V jeho dílech je patrná silná osobní rovina.

Nejinak je tomu i ve skladbě **Epitaphium L.B.** (1999) pro violu (alternativně violoncello) a klavír, která vznikla v návaznosti na *Requiem pro Larissu* věnované jeho zesnulé partnerce Larisse Bondarenko. Epitaphium je psáno jednoduchou, strofickou formou. ...Lamentace, jejíž energie postupně vyprchává...

Pavel Zemek-Novák je skladatelem, jehož hudba na našich koncertech zaznívá poměrně často. Typická je pro ni duchovní tematika a unisonová technika střídaná s úseky komponovanými technikou vrstvení. Unisono zde však mate svým názvem – spíše připomíná bohatě strukturovanou polyfonii limitovanou pouze v oblasti souzvuků na primy či oktávy. Toto omezení má za cíl mj. odstranění disonance jako takové, hudba sama tím ale neztrácí na dramatickosti ani na intenzitě protilehlých, meditativních rovin.

Doteky milosrdenství byly napsány během roku 2017 pro Trio Helix a zazní dnes v premiéře. Autor k nim uvádí: „Až brutálně rozlomená unisonová linie reflektuje často trnitou cestu jemných paprsků Milosrdenství, které nakonec pronikají i krunýřem našich vlastních monologů... Trio je inspirováno myšlenkami sv. Faustyny Kowalské.“

5. 3. 2018

Kostel sv. Vavřince, 18.00h

dojmy a doteky v duši

TRISTAN MURAIL (*1947)

La mandragore

GÉRARD PESSON (*1958)

Ambre nous resterons

KAREN TANAKA (*1961)

Cristalline 2

TORU TAKEMITSU (1930-1996)

Rain tree (sketch 1)

MAREK KEPRT (*1974)

Čí kroky opylují trsy chladných vůní nad vodami?

Marek Keprt :: klavír

pauza

ARVO PÄRT (*1935)

Fratres

VALENTIN SILVESTROV (*1935)

Epitaphium L.B.

PAVEL ZEMEK-NOVÁK (*1957)

Doteky milosrdenství | *premiéra*

Trio Helix

Tereza Horáková :: housle | Ondřej Štochl :: viola | Lucie Tóth :: klavír

Konvergence děkuje svým partnerům:

MINISTERSTVO
KULTURY

PRAHA
PRAHA
PRAHA

Státní fond kultury ČR

NADACE
GIDEONA
KLEINA

Tristan Murail je spolu s Gérardem Griseyem pokládán za nejdůležitější osobnost spektrální hudby ve Francii. Dříve než se dostal ke studiu skladby u O. Messiaena, studoval ekonomii a arabštinu. Stejně jako dalším spektralistům, i jemu daly silný podnět tvorba a osobnost G. Scelsiho. V roce 1973 spolu se svými kolegy založil soubor L'itinéraire, který spektralistům sloužil jako platforma pro experimentování. V roce 1980 Murail započal intenzivní spolupráci s IRCAMem, což mu umožnilo důkladněji zapojovat do svých skladeb tzv. živou elektroniku. V roce 1997 přesídlil do New Yorku, kde až do roku 2011 působil jako profesor na Columbia University. V současné době vyučuje jako hostující profesor na konzervatoři v Šanghaji.

La Mandragore (Mandragora, 1993) připomíná Ravela, a to i bez výpůjček nebo citací - ale v náladě a celkové barvě je něco, co skladbu přibližuje Ravelovým cyklům *Gaspard de la Nuit* a *Miroirs*. Hudba je spirálovitě centrická a založená na několika ostinátech v rytmu, barvě a tónu. Pět spektrálních akordů se různě vynořuje v rotaci spirály. Skladba byla napsána na objednávku klavíristky Tomoko Yazawy a francouzského Ministerstva kultury.

Gérard Pesson studoval na Sorbonně, kde obhájil svou disertační práci na téma *Estetika aleatorické hudby*. Kromě toho studoval na pařížské konzervatoři skladbu, orchestraci a analýzu. Od konce 80. let se zaměřuje na scénickou hudbu. Jeho díla zazněla v podání předních francouzských a zahraničních souborů a orchestrů (např. Ensemble Intercontemporain, Ensemble Recherche, Ictus, Alter Ego aj.) V roce 2000 byla v Nanterre premiérována Pessonova opera *Forever Valley* a v roce 2006 byla ve Stuttgartu poprvé uvedena opera *Pastorale podle románu L'Astrée* z pera Honoré d'Urfé.

Ambre nous resterons (2007) vznikla na objednávku Alexandra Tharauda. Název je anagramem ke Couperinovu *Ombres Errantes*.

„Je to pomalá meditace, někdy se až zastavuje, občas vyskočí jiskra, ale hned zase zmizí. Těch pár stránek sleduje krůček po krůčku harmonii původní kompozice. Jelikož Couperin svůj Tombeau už má, vytvořil jsem mu alespoň kenotaf. Toto dílo a objednávka Alexandra Tharauda mi umožnily zakusit, jaké to je, když se snoubí invence se vzpomínkami v jeden poetický akt, jehož hudba člověka zanese do nedosažitelných utopických sfér.“

Karen Tanaka studovala skladbu na Toho Gakuen School of Music v Tokiu. V roce 1986 odjela do Paříže, kde studovala u T. Muraila a působila v IRCAMu. V letech 1990/1991 studovala též skladbu u L. Beria ve Florencii. V roce 1998 byla jmenována jedním z uměleckých šéfů hudebního festivalu Yatsugatake Kogen (funkci přijala po T. Takemitsu) a 2012 byla vybrána jako spolupracovnice Sundance Institute's Composers Lab pro tvorbu celovečerního filmu pod vedením předních

hollywoodských skladatelů. Tanaka žije v Los Angeles a vyučuje skladbu na California Institute of the Arts.

Crystalline 2 (1995-1996): „V klavírní skladbě *Crystalline* (1988) jsem chtěla promítnout obraz krystalů do zvuku a prostoru. *Crystalline 2*, stejně jako *Hommage en cristal* (1991) a *Metallic Crystal* (1994-1995) odkazuje k této ranější skladbě, v níž skelný, masivní a až průzračný zvuk znázorňuje chladné krystalové zvukové skulptury.“

Přestože byl japonský skladatel **Toru Takemitsu** ve skladbě z větší části samoukem, dokázal se významně prosadit mezi čelnými představiteli poválečné hudební moderny. V 50. letech si osvojil výdobytky Nové hudby a brzy začal používat i elektroniku. Zapůsobilo na něj také seznámení se s tvorbou a myšlenkovým světem Johna Cage. Dveře do západního hudebního světa mu pomohl otevřít I. Stravinskij poté, co slyšel jeho *Rekviem* pro smyčce z roku 1957. V raných dílech Takemitsu prakticky nenalezl spojitost s japonskými tradicemi - ty se začaly v jeho skladbách projevovat teprve později v podobě postupů i instrumentaria japonské tradiční hudby. Po letech experimentů se v závěrečné fázi svého tvůrčího života obrátil k diatonice a tonalitě. Do širšího povědomí se dostal také díky své filmové hudbě (mj. ke snímku *Ran* Akiry Kurosawy).

Rain tree (sketch 1) V roce 1981 skladatel napsal skladbu *Rain Tree* pro tři hráče na bicí nástroje, jejíž název byl inspirován románem držitele Nobelovy ceny Kenzabura Ōe. Klavírní skladba *Rain Tree Sketch* vykazuje s triem pro bicí nástroje příbuznost v rovině textové inspirace – obě skladby tak spojuje podobnost „aury“. Kompozice vznikla v roce 1983 a je věnována Maurice Fleuretovi.

Marek Kepř studoval v letech 1992-2000 skladbu a klavír na Universität für Musik und darstellende Kunst ve Vídni. V letech 2000-2008 absolvoval doktorské studium na Katedře muzikologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, které završil dizertační prací *Klavírní poémy středního tvůrčího období A. N. Skrjabinina*. Jako pianista se věnuje především interpretaci hudby 20. století a hudby soudobé, především pak Skrjabinově tvorbě a tvorbě spektrálních autorů. Kepř je odborným asistentem Katedry muzikologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Od roku 2014 je ředitelem a dramaturgem festivalu MusicOlomouc.

Čí kroky opylují trsy chladných vůní nad vodami? ...v čase zkapalnění, houstnutí, nedozastření, zhmožnění... „Skladba vznikla původně jako čtyřdílná kompozice v průběhu několika dní koncem dubna 2006. Od té doby jsem ji několikrát přepracoval. Nejnovější verze z března 2018 je třívětá.“